

Innst. 45 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:91 S (2013–2014)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Terje Breivik om Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) rolle for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen videreføre og videreutvikle Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) miljøhensyn og kompetanse om livssyklus-kostnader innenfor gjeldende budsjettammer, og stadfeste at miljøhensyn og livssyklus-kostnader i offentlige anskaffelser er definert som Difis ansvarsområde.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren og Terje Aasland, fra Høyre, Nikolai Astrup, Tina Bru, Odd Henriksen og Eirik Milde, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Mette Hanekamhaug, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingunn Gjerstad, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hans-

son, viser til at innkjøpspolitikken er et viktig virkemiddel som brukes for å nå en rekke samfunnsformål. Miljøhensyn er en integrert del av det norske regelverket, og regjeringen legger vekt på at offentlig sektor som kunde skal bidra til å ta i bruk og utvikle nye miljø- og klimavennlige teknologier og løsninger.

Komiteen registrerer at EU har vedtatt nye direktiver på anskaffelsesområdet, og direktivene åpner for økt grønt handlingsrom og innovasjon gjennom anskaffelsesprosesser. Ett av formålene med EUs arbeid med å revidere anskaffelsesdirektivet har vært å bedre muligheten for å ivareta andre samfunns-hensyn i offentlige anskaffelser, som for eksempel klima og miljø. Mulighetene til å stille krav til miljø i alle faser av en anskaffelsesprosess er tydeliggjort og utvidet. Direktivet tydeliggjør og utvider også muligheten til å trekke inn livssyklus-kostnader i tildelingsfasen.

Komiteen mener at offentlig sektor bør bruke sin markeds-makt i kraft av å være den største forbrukeren i økonomien med rundt 400 mrd. kroner årlig, og at det er rom for å bruke innkjøpspolitikken aktivt som virkemiddel i det grønne skiftet.

Komiteen er tilfreds med at regjeringen ser behov for en gjennomgang av dagens regelverk med sikte på å fornye arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser. Regjeringen er nå i gang med en bredere gjennomgang av arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser som en del av satsingen på det grønne skiftet og økt konkurransekraft for norske arbeidsplasser.

Komiteen viser til at Difi allerede bidrar med sin fagkompetanse inn i regelverket, og i oppfølgingen av dette inngår også hvordan livssyklus-kostnader skal ivaretas. Komiteen ønsker å påpeke at det er viktig i det videre arbeidet med anskaffelsesregelverket å få formidlet de muligheter som ligger i regelver-

ket til de enkelte innkjøpere i offentlig sektor. Det blir viktig å få så vel statlige som kommunale og fylkeskommunale organer til å bruke regelverket i miljøet og klimaets tjeneste.

Komiteen viser til Sundvolden-erklæringen der det stadfestes at regjeringen vil at «offentlig sektor som kunde bidrar til å ta i bruk og utvikle nye miljø- og klimavennlige teknologier og løsninger».

Komiteen er tilfreds med at regjeringen ser behov for en gjennomgang av dagens regelverk med sikte på å fornye arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser.

Komiteen viser til at omstillingen av samfunnet generelt og offentlig sektor i retning lavutslipps-samfunnet er en så stor oppgave at det ikke finnes noen god grunn til at miljø- og klimahensyn skal være et adskilt anskaffelsestema, men at dette bør integreres med den øvrige satsingen myndighetene har på anskaffelser.

Komiteen viser til at Difi er myndighetenes organ for å utvikle offentlig sektor på feltet anskaffelser. Hovedmålet er at offentlig sektor skal gjennomføre samfunnsnyttige, kostnadseffektive og kvalitetsrettede anskaffelser i henhold til regelverket. Komiteen mener derfor det er naturlig at ansvaret for miljø- og klimahensyn er forankret her, som et minimum inntil en omlegging og etter at en gjennomgang er gjennomført.

På denne bakgrunn foreslår komiteen:

«Stortinget ber regjeringen videreføre og videreutvikle Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) arbeid for kompetansespredning om miljø- og klimahensyn og livssyklus-kostnader innenfor gjeldende budsjetttrammer, og stadfeste at rådgivning om miljø- og klimahensyn og livssyklus-kostnader i offentlige anskaffelser er definert som Difis ansvarsområde.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at myndighetene per i dag ikke har et veiledningstilbud til offentlige instanser i å stille gode miljøkrav samtidig som anskaffelsesregelverkets øvrige bestemmelser oppfylles. Regjeringen har skrinlagt satsingen på miljøhensyn i offentlige anskaffelser gjennom Direktoratet for IKT og Forvaltning (Difi). Videre har regjeringen unnlatt å gi direktoratet føringer om å opprettholde aktiviteten og kompetansen innen miljøhensyn i offentlige anskaffelser gjennom tildelingsbrevet fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet fra januar 2014.

Flertallet viser til konsekvensene av dette, som innebærer at aktivitetene til Difi på området er i

ferd med å legges ned, og man risikerer at miljø- og livssyklus-kostnadskompetanse forsvinner ut av organisasjonen. Flertallet mener at miljøkriteriesettene og annen veiledning fra Difi har gitt tiltrengt og faglig trygghet for hvordan miljøkrav og kriterier kan stilles i konkurranser og anbud.

Flertallet vil påpeke at inntil fornyet satsing er på plass vil hver enkelt aktør og virksomhet i det offentlige Norge måtte utvikle egne krav, noe som står i kontrast til regjeringens målsetting om forenkling av offentlig sektor. Flertallet viser til at det ikke er noen motsetning i å gjennomgå og fornye arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser samtidig som man opprettholder det eneste kompetansehevingstilbudet som myndighetene har på feltet. Flertallet mener at en omlegging eventuelt bør komme som en konsekvens av en slik gjennomgang.

Flertallet viser til at verken gjeldende eller forbedret regelverk i seg selv er tilstrekkelig for å tilrettelegge for miljø- og klimariktige offentlige anskaffelser. Det er heller ikke hvorvidt regelverket er tydelig eller godt nok som er representantforslagets anliggende, men derimot hvordan en kan øke kompetansen og tryggheten i hvordan stille krav og hvilke miljø- eller klimakrav som til enhver tid er de mest oppdaterte.

Flertallet viser til at EUs direktiver på anskaffelsesområdet mest sannsynlig vil føre til samme eller økt behov for veiledning, utvikling og oppdatering av miljøkriterier, sammenliknet med dagens situasjon. Statlige og fylkeskommunale aktører og kommune-Norge vil fortsatt ha et stort behov for støtte i å utføre anskaffelser i henhold til gjeldende regelverk og samtidig stille relevante og oppdaterte miljøkriterier til anskaffelsene.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at midlene til satsingen på miljøhensyn i offentlige innkjøp i Difi ikke ble videreført i regjeringen Solbergs tilleggsproposisjon Prop. 1 S Tillegg 1 (2013–2014). Disse medlemmer mener Difis rolle i å sikre at miljøhensyn og livssyklus-kostnader tas hensyn til i offentlige anskaffelser, har vært viktig. Disse medlemmer mener derfor primært at den opprinnelige budsjettposten bør gjenopprettes.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett for 2015, hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner for å videreføre satsingen.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen videreføre og videreutvikle Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) arbeid for kompetansespredning om miljø- og klimahensyn og livssyklus kostnader innenfor gjeldende

budsjettrammer, og stadfeste at rådgivning om miljø- og klimahensyn og livssyklus kostnader i offentlige anskaffelser er definert som Difis ansvarsområde.

II

Dokument 8:91 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Terje Breivik om Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) rolle for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. november 2014

Ola Elvestuen

leder

Odd Henriksen

saksordfører

Vedlegg**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 22. oktober 2014****Svar vedrørende representantforslag 91 S (2013–2014)**

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteens leder Ola Elvestuen med følgende forslag til skriftlig besvarelse:

”Stortinget ber regjeringen videreføre og videreutvikle Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) miljøhensyn og kompetanse om livssyklus-kostnader innenfor gjeldende budsjettammer, og stadfeste at miljøhensyn og livssyklus-kostnader i offentlige anskaffelser er definert som Difis ansvarsområde”.

Svar:

Innkjøpspolitikken er et viktig virkemiddel som brukes for å nå en rekke samfunnsformål. Miljøhensyn er en integrert del av det norske regelverket, jfr § 6 i lov om offentlige anskaffelser. Regjeringen legger gjennom Sundvolden-erklæringen vekt på at offentlig sektor som kunde skal bidra til å ta i bruk og utvikle nye miljø- og klimavennlige teknologier og løsninger.

EU har vedtatt nye direktiver på anskaffelsesområdet, og direktivene åpner muligheter for økt grønt handlingsrom og innovasjon gjennom anskaffelsesprosesser. Et av formålene med EUs arbeid med å

revidere anskaffelsesdirektivene har vært å bedre mulighetene for å ivareta andre samfunns-hensyn i offentlige anskaffelser, som for eksempel klima og miljø. Mulighetene til å stille krav til miljø i alle faser av en anskaffelsesprosess er tydeliggjort og utvidet. Direktivet tydeliggjør og utvider også muligheten til å trekke inn livssyklus-kostnader i tildelingsfasen.

Jeg er enig i at offentlig sektor bør bruke sin markeds-makt i kraft av å være den største forbrukeren i økonomien med rundt 400 milliarder kroner årlig og at det er rom for å bruke innkjøpspolitikken aktivt som virkemiddel i det grønne skiftet. Jeg mener det er behov for en gjennomgang med sikte på å fornye arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser, og har ikke sett det som hensiktsmessig å videreføre den forrige regjeringens politikk på dette området. Vi er nå i gang med en bredere gjennomgang av arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser som en del av regjeringens satsing på det grønne skiftet og økt konkurransekraft for norske arbeidsplasser. Difi bidrar med sin fagkompetanse inn i regelverksarbeidet og i oppfølgingen av dette inngår også hvordan livssyklus-kostnader (LCC) skal ivaretas.